

TÜRKİYE'DE ESNAF TEŞKİLATI (AHİLİK) Ve GELENEKLERİ

Hamit Zübeyr Koşay

(III' Congez İnternational Du Sud- Est zangta muayyen topluluklar içinde or-
Europeen. Bucazert 4-10 Septemb re taklık esas prensipleri idi.
1974) e sunulmuştur.

Seçuklu'lar zamanında beliren, Os- manlı üstün iken af etmek, 2 - Hiddetli iken yumuşak davranmak, 3 - Düşmana dahi büyük rolü olan Esnaf Teşkilatı **A- hilik-** iyilik etmek, 4 - Kendisi muhtaç iken bile Kardeşlik diye anılır. Bu düzen- li başkasına vermek gerekli idi. kuruluş, bugünkü **İstihsal Koopera-** Ahiliğe yeni girenler hem **Ahi Müri- di,** tiflerini ve **Sendikaları** andırmaktadır. hem de mesleğe **çırak** olurlardı. Ken- dilerine **şalvar** giydirilir ve **peştemal** (şed) bağlanırdı.

XIV. Yüzyılda Anadolu'da dolaşan meşhur Seyyah **İbni Batuta** gördüğü, **Ahiyan el Fityan=Kardeş Yiğitler züm-** **İbni Batuta'ya** göre "Anadolu ül- kesinde oturan Türkmen'lerin her vila yet, relerinin **Zaviye** (Tekke)lerinden bahs eder. Köylere kadar yayılmış olan bu belde ve Nahyesinde Ahi'ler mev- cuttur. teşkilatın esasi: Yardımlaşma ve Toplu Yabancıları ağırlamada, yedir- me içirme luk nizamı kurmak idi. de, eşkiyayı tenkil ve imha'- da, zalimlere yardım eden Şerir'leri' ka- til ve ifnada

Osmanlı Devletinin kurucusu **Os- manın** Kayın pederi **Şeyh Edebali** bir A- hi şeyhi bunların dünyada benzer- leri yoktur. idi. Osmanun bir çok silah arka- daşları Ahi'ler akşama kadar kazan- dıklarını hatta **Orhanın kardeşi Alaeddin Paşa** bu reislerine getirirler. Bununla yiyecek ve teşkilata mensup idi. İlk aske- ri kuruluş içecek alırlar, misafirlerle beraberce olan yaya ordusu teşkilatın- da Ahilerin yiyilir ve içilir, gece'nin biİ kısmı ayın ve üniforması taklit edilmişti. **sema** ile geçirilirdi."

Murat I devrindeki Yeniçeri Teşkilatın- da Ahi'lerin bazı prensipleri **Batini'li-** ğe da Ahi sepuşlarından fikir alınmıştı. **Murat** bağlı görünüyorsa da, Ahi'ler Batini' ler **1,** Hacibektaş Tekkesindeki bir kitabeye gibi yıkıcı değil yapıcı idiler. göre, kendisi de Ahiliğe men- suptu.

Ahiler bir **hırka**, beyaz yünden **Kü- lah** Kırşehir'de medfum **Ahi Evran'a**, onun bunun üzerinde sarılan bir **endaze** (60 postuna ve ocağına bağlı idiler. Bütün santim) boyunda bir sarık ve mest biçimi merkezlerdeki **baba'ların** azil ve nasip- ayakkabı giyerlerdi. Kemerlerin- de iki leri Kırşehir'deki büyük Şeyh tarafın- dan endaze boyunda saldıрма taşır- lardı. Alım tasdik edilir, her sene İç Anadolu'- dan satım işlerinde birlik, kalite- de belirli bir başka **Bulgaristan, Bosna Hersek** gibi seviye, kuvvetli ahlak, ka- uzak yerelre giden Nakib'ler (Şeyh vekilleri) ve halife'leri tarikat mensup-

larının lonca teşekküllerinin ahvel ve Hazreti Muhammed'in amcası Abbas'ın hareketini inceler, mahfil'ler (toplantı oğludur. Ali'nin kızı **Rukiye** ile evlidir.) yerleri) kurar, yeni talip'lere, kalfa'lara ve Seceredeki bu rivayetlerin ve buna eklenen usta'lar **peştemal** (şed) bağlar, yeni dükkan bazı hurafelerin ilmi tutanağı olmadı ve tezgah açacaklara izin ve **destur** (ruhset) bedihidir. verirdi.

Ahi Evran'dan önce Türkistandan gelen **Baha İlyas** Kırşehir'de Ahi'liğin temelini atmıştı. (x) Künyesi **Şucaet- tın İlyas hin Ali-ül Hüseyin** olup Oğuz Boylarından **Bayındır** aşiretine mensuptur.

Danışment'ler zamanında bir müdet Kayseri'de kadılık yapmış, Selçuklular bu bölgeye hakim olduktan sonra Hicri 625 yılında Amasya'da **HanKah-ı Mesudi'nin** toplamıştır.

Selçuk Devletini kökünden sarsan **Baba İshak** isyanına karıştığı için **A-** masya yanındaki **Çat Bükü** Çiftliğine sürülmüş, beş yıl oturduktan sonra **A-** masya Emiri **Fahrettin** Ali'nin şefaatiyle tekrar **HanKah-ı Mesudi** şehliğine getirilmiştir. Hicretin 657 yılında ülkece Amasya'da kendi adını taşıyan **İlyas Köyünde** gömülmüştür.

Ahi Evran ise fakir bir babanın oğlu idi. Miladi 1236 da Horasanda doğmuş ve 27 yaşında babası ile önce Konuya gelmiş, üç yıl Anadolu'da dolaştıktan sonra M. 1266 da Kırşehir'e yerleşmiştir. Asıl adı: **Şeyh Mahmut Nasreddin**, unvanı **İlmetullah'dır**. Ahi'ler ona Sultan **Ahi Evran** derler.

Ahi Evran Selçuk Sultanı İkinci **Alaeddin Keykuhat** ile muasırdır. Kırşehir Cacabey sayesinde nisbi bir huzurda idi.

Ahi Evran Horasan'lı bir Türk olmasına rağmen **Şecerenamelerde**, diğer Şeyhler gibi, onunda **Hazreti Muhammed'e** nisbet edildiği görülür. (Güya **Ahi Evran, Abdulmuttalih'in** torunu ve

(x) **Baba İlyas**, Aşık Paşa'nın dedesi olup Moğul istilası sebebi ile göç ederek Kırşehir'de yerleşen şahsiyetlerden biridir.

Buraya kadar olan açıklamalardan, Ahilik kökünün Orta Asya'ya kadar uzandığını görmekteyiz.

Tarihçi **Enver Behnan Şapolyo. Kırşehir Büyükşehirleri** 1976 (San Matbaası) adlı eserinde sah. 41 aynen şunları kaydeder:

«Ahilik teşkilatı 920 Miladi tarihinde kurulmuştur. İlk müslüman devleti Karahanlılar zamanında Oğuz Türkmenleri arasında Ahilik teşkilatı Araplar karşı meydana getirilmişti. Araplar Batı Türk Devletini haraca bağlamışlardı. Araplardan sonra Horasan ilini istil eden Mogollar da halka zulm ediyorlardı. Bunun üzerine Horasan'dan bir çok Türk kabileleri Anadolu'ya göç etmeye başladılar.»

Yakın zamanlarda yayınlanan **Rap-hael Lewis in Osmanlı Türkiye'sinde Günlük**

Hayat, Adetler ve gelenekler (1973 Doğan Kardeş Y. E.) (Türkçeye çeviren: **Mefkure Poray**) adlı eseri batı kaynaklarına dayanarak yukarıda zikrolunan görüşü teyid eder:

"Türkler'de göç sırasında bir çok sanatkar ve el sanatları işçisi doğudaki komşu ülkelere yerleşerek san'atlarını İran, Irak, Mısır ve Suriye'ye yaydılar. Konya şehrini yeniden imar edip yeni şehirler kurdular. Buna karşılık Şam, Halep ve Semerkand gibi kültür merkezlerinden gelen sanankarlar kendilerine has şekil ve tarzlarını da Osmanlı san'atına kattılar."

1074 Miladi tarihinde yazılan Kaşgırlı Mahmud'un **Divan-el lugat el Türk** adlı ansiklopedisinde zenaat, ticaret ve

iktisatla ilgili pek çok terim'e rastlanır. (x)

Türkolog A. Samoyiloviç'in Türkistan Sanatkarları Loncası risalesi de Türkistan'da Anadolu'daki Ahiliğe paralel esnaf teşkilatı bulunduğunu teyid etmektedir. Risalede Musikişinasların loncası tanıtılmıştır. (xx)

Kökü Orta Asya'da olan Türk Esnaf Teşkilatı daha sonra Yüksek İslam Kültürü fütüvvet akideleri ile kaynaşarak **Ahilik** şeklini almıştır.

Abbasi halifesi **Nasir-li - Dinullah** (1180-1225) Batı'daki şövelyeliği andıran Fütüvvet=Yiğitlik teşkilatını meslek haline getirmiştir. Bu teşkilata girip **şalvar** giyenler Cömertlik, gariplere yardım etmek, mazlumları korumak ile yükümlü idiler. Bu aynı zamanda askeri bir kuruluş idi. Bazı müelliflere göre **Ahilik** Fütüvvet'ten başka birşey değildi. Ancak **Fütüvvet** bütün esnafa şamil olduğu halde ahilir başlangıçta ancak dericilik, saraçlık, kunduracılık gibi sınırlı ve kaideleri "**Fütüvvetname**" adı verilen eserlerde açıklanmıştır.

Herhangi bir meslekte çalışmak, o mesleğin **ahi zaviyesine** (tekkesine) intisap etmekle mümkündür. Ahi teşkilatı dışında kalan bir kimse başka türlü faaliyetinde bulunamaz. Bir meslekte çalışmak isteyen önce **çırak** olarak alınır. Daha sonra **kalla** (kalifiye işçi) ve **usta** olarak zenaatinde ilerler. Çırak, meslekte ilerlemiş bir ustayı **Ata Ahi**, Kalfalardan ikisini de **Yol Kardeşi** seçer. Bu suretle çırak zaviye'ye mensup üç kişinin himayesinde işe başlayıp çalışır.

"**Ahilik** iktisadi ve ictimai hayatta meydana gelebilecek aksaklıkları zama-

nında ve kökünden hallede bilmek için, fakir zengin ayırımını gözetmeyerek bütün fert'leri kardeş kabul etmek suretiyle bir çatı altında toplamayı amaç edinmiştir. Ahilik esnaf ve sanatkarları birleştirmiş ve zamanla iktisadi bir yön kazanarak **lonca** halini almıştır. Ahiliği bu yönü ile **Sendikal** bir teşekkül olarak da görebiliriz. Çalışan bütün esnaf işçi ve işveren ayırımı gözetmeksizin bu teşkilata girebilmişler, hatta mecbur tutulmuşlardır." (x)

Ahi zaviyelerinde gayet ciddi bir şekilde müderrisler, kadılar tarafından dersler verilir. Bu dersler günlük işler dışında **Ahi'nin** Kamil bir insan ve müslüman olarak olgunlaşması için idi. Okuma yazma bilmeyen kalmazdı. Bunlar dışında herkese kabiliyetine göre güzel sanatlar (hat, tezkip, musiki) öğretilirdi. İbadetlerin de önemi büyük idi. Kalfalar ayrıca kılıç kullanma, ata binme ok atma gibi askerlik dersleri de alırlardı. Her zaviye bir "**halk eğitimi**" kurulu idi.

Ahi Mesud oğlu **Ahi Sinan** adına hicri 876 yılında tanzim edilen **icazetname** (diploma) da **Fütüvvet** yolunun âdab ve ekranı şu cümlelerle anlatılmaktadır:

"**Tanrı Kapısı Açıktır**, alını açık olmak ve gözü müsafirlerin gelmesine muntazir olma; gözünü **ayıp** görmekten bağlaya; lisanını **gıybet'den** ve **mesavi'**den (fenalıklardan ve yalandan ve buhtan'dan hifz, kemerini haramdan menide; ve **nefis'in** yularını haramdan çekilmiş bulundura; Kendi aziz vücudunu az yemek, az uyumak, az söylemek ile mes'ud ede; halk ile güzel geçine ve kimseye eza ve cefa etmeye".

Fütüvvete intisap edenlerin yedi kapıyı bağlamaları ve yedi kapıyı açmaları gerekir:

(x) Aziğ (fayda kar); hiçi (sözleşme; man-çu (sanat sahibine verilen ücret); tapiğ (tapu) **buşgut** (çırak); **a** (ipekli kumaş); **barçın** (ipekli kadife) vs.

(xx) Rus Akademisi Etnografya Dergisi cilt III. 1927 Türkçe tercümesi **Abdulkadir İnan** Halk Bilgisi Dergisi. 1929

(x) Ömer Abuşoğlu, Bütün yönleriyle "Ahilik" Ankara Ticaret Dergisi. 1972 Sahife 33-42

1 - **Kırslık** (hasislik) kapısını bağlaya, **Cömertlik** kapısını aç;

2 - **Kahir** kapısını bağlaya, iyilik kapısını aç,

3 - **Hırs** ve **hava** kapısını bağlaya, hoş, mutluluk ve **kanık'lık** kapısını aç,

4 - **Tokluk** ve **lezzet** kapısını bağlaya ziyaret (perhiz) ve açlık kapısını aç,

5 - Halktan **ümit** kapısını bağlaya **Hak'tan** (Allah'tan reca kapısını aç),

6 - Faydasız, **saçma söz** kapısını bağlaya, Tanrıyı anıp güzel sesle okuma kapısını aç,

7 - **Şeytanlıklar** kapısını bağlaya, Tanrısal kapıları aç.

Gene büyükler demişlerdik ki, **Fütüvvetdar** (Fütüvmete mevsuf olan kişiler) aşağıdaki sıfatlar ile mevsup olmak gerek:

«İnançlı olmak; gerçeğe ve yalaya hergiz (daima) and içmemek; Kendini ne sanırsa her müslümana dahi aynı sanmak; Uluğlara izzet ve hizmet, küçüklere şefkat ve merhamet düşmanlıklara tahammül, kötülüğü iyilikle karışlamak; ahde vefa kalmak; tatlı dilli, **güzel görünüşlü** (yüzlü) olmak; atasına anasına, üstadına, pirine asi olmamak; hürmet ile gönüllerini almak ve bir zerreden onları incitmek; satı (satış) ve pazar üzerinde yalan söylememek; komşulara eyilik ve cevirlere tahammül göstermek; asla kimseye hased, Kin ve **huuz** (hiddet) etmemek; barışçı, sabırlı ve mütevekkil olmak; Kimsenin malına göz dikmemek; daima halkın menfi'ine çalışmak, gazabını yutmak; Halkın aybına muttali olursa göz yummak; sır saklamak; Her kanda (nerede yürürse **Hak'kı** (Tanrı'yı) hazır ve nazır görmek; huşu ve huzu'dan hali olmamak; şeriate ve tarikate aykırı yola gitmemek; ehlinden ve dilinden kimseyi incitmek vb.»

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Ahi teşkilat ve zihniyeti **tasarruf'tan** hayli farklı'di. Mutasavvıflar dünya haricinde yaşamak istedikleri halde, ahılar dünya içinde yaşıyorlardı. Bu telakki farki elbisede de Kendini göstermişti. Sofiler **hirka** giyerken ahiler (işe elverişli) **şalvar** giyorlardı. (prof. Köprülü Fuada göre şalvar giyime usulunu yiğitlere **ilk** vaz eden yine Abbasihalifesi **Nasirüddini lah'dır**. İlk mutasavvıflar.)

Teşkiat : Rahmetli üstad **Osman Nuri Ergin (x)** esnaf teşkilatı hakkında en mufassal bilgileri veren zat olup onun eserleri bir çok araştırmacıya kaynak olmuştur. O. N. Ergin "**Mecelle-i Ummu Belediye**. Cilt I. de zerdeki açıklamayı yazar

Ahi Zaviyelerinde dokuz mertebe vardır.

1 - **Yiğitlik** Yiğitler zaviyelerde eğitim görürler.

1- **Ahilik**: Ahiler altı bölük olup, ilk üç bölüğe **ashabi tarik** denirdi.

3 - **6 - nakipler** (nükeba). Usta işçiler

7 - **Halife** Seccade sahibi değil-

8 - **Şeyh** : Bundan önceki yedi bölüğün reisidir.

9 - **Şeyhiil meşayih** : Ahi teşkilatının başkanı.

AhiJer her devirde Devlet üstünde ve ondan ayrı bir teşekkül olarak, Siyasi nüfuz ve etki dışında kalmışlardır.

Ahilerin etkili oldukları esas nokta,

(x) Osman Nuri Ergin, İstanbul Vilayet Mektupçesi ve İstanbul Belediyesi yazı işleri müdürü olarak uzun yıllar hizmet etmiş 5 Temmuz 1961 de vefat etmiştir. (Türk Folklor Araştırmaları Dergisi No : 146 1961)

iksidadi hayatta Selçuklular devrinde geniş halk tabakalarının ihtiyacı olan istihlak mallarını tamamen yerli üretimden karşılanıyordu. Osmanlı ordusu büyük çapta ahilerin desteğinden faydalanmıştır. Ordunun donatımı ve ikmali büyük ölçüde ahiler tarafından karşılanırdı.

Bugünkü manası ile istihsal kooperatiflerine benzeyen loncalar, Aynı zamanda sendikalarında işini görmekte idiler. Malın kalitesini daima yüksek tutmak, standart istihsalı sağlamak, Kalifiye işçi yetiştirmek, iş ve ticaret ahlakının muhafazası, işçinin himayesi hitikarın önlenmesi, malın değerlendirilmesi ve bu değeri muhafaza etmesinin sağlanması loncaların gördüğü işlerdir.

Eskiden lonca denilen toplantı yerlerinde İslam ve hıristiyan esnaf dan seçilen yaşlılar (**musin'ler**) ve ihtiyar işçileri, **Kethüda** (Kahya) ve yiğitbaşlarını idare ve reislikleri altında meclis kurarak esnafın işlerini görüşürler ve anlaşmazlıkları hal ederlerdi. Loncaya yalnız ihtiyarlar ve ustalar girebilirlerdi. Kalfalar ve çıraklar çağrılmadıkça kendiliklerinden giremezlerdi. Loncada toplantı esnasında yaşlılar minder üstünde, gençler yerde diz çökerek otururlardı. Kahya, lonca heyetinin kararı ile esnafların **yolsuzluğu** sabit olanı döğdürmek selahiyetini haiz olduğu için, O işi görmek üzere **falaka** ve **deyneği** durarda ve herkesin görebileceği bir yerde asılı dururdu.

İslam ve hıristiyan esnafın loncaya mensubiyeti uzun sürmemiş, Miladı 1768 (H. 1182) tarihinden itibaren ayrı ayrı loncalar meydana getirilmiştir.

Kahya : Her sınıf esnafın idaresini elinde tutan bir ihtiyar heyeti vardı ve bu aralarından seçtikleri **altı** kişiden ibaret idi. Bunlara **altılar** denirdi. Kahya ihtiyar heyetinin başkanı idi. Toplantıları o idare ederdi son söz onun olur-

du. Ancak heyette çoğunluk neye karar verirse Kahyada buna uymaya mecburdu.

Yiğitbaşı : Kahya'nın loncayı toplama kararını ihtiyar heyetine ulaştırırdı.

Ehlihibre : İhtiyar heyetinden mesleklerde saygılı kimseler olup toplantılarda **hakem'lik** yaparlardı.

Şeyh : Esnafın idari toplantılarında her vakit bulunmazdı. Meclislerde nasihat etmek, san'atın geçmişi hakkında bilgi vermek şeyhe düşerdi.

San'atta çalışanlar üç grup idi : Ustalar, kalfalar, çıraklar.

Usta : San'atı iyi bilen ve aynı zamanda sermayedar olan kimsedir.

Kalfa : usta olmaya namzet ve henüz sermayesi bulunmayan ücretli usta işçi,

Çırak : Henüz san'ata girmiş ve çok defa ücretsiz çalışan hevesli.

Kalfalık ve çıraklık müddeti çeşitli esnafa göre değişir ise de genellikle 1001 (bin bir) gün itibar edilirdi. Çıraklar ustalar yanında konuşmaz ve gülmezlerdi. (x)

Osmanlı devrinde **Ahi Derneklerine** (Zaviyelerine) yalnız son zamanlara kadar debağlar, eğerciler, dericiler, ayakbacılar bağlı kalmışlar diğer dernekler aslındaki dini önemi yarı yarıya kaybetmiş ve her mesleğe mahsus **sendika** halini almışlardır.

Merasimden bir örnek :

Bursa'da esnaf cemiyetleri I. Cihan Savaşı'na kadar süre gelmiştir. Bu cemiyetlerin idare heyeti (evvelce açıkladığı gibi) altı aza ve bir de kahya olmak üzere yedi kişidir. Kahya reisidir. Kahya **ya kabahati** görülen her hangi bir es-

(x) (Bak. **İsmet Buraklı** : İmparatorluk devri Türkiye'mizde Esnaf Teşkilatı Önasya Dergisi Sayı : 64)

nafa dükkanını 24 saat kapatma yetki- sine sahiptir. içeri girerken **delil** (Nakib) **Münacat** o- Cemiyetin idare heyetini esnafın ustaları bir araya kur ve arada **Tekbir** getirir. Münacat bi- gelerek seçer- ler. Bütün esnafın manevi reisi tince selam verir ve ustalar selamım a- lır. şeyhtir. Şeyh'in vazifesi toplantılara riyaset et- mek, Bundan sonra gene manzum bir par- ça okur ve namzedin usta veya kalfa olması için ustaların izni olup olmadı- ğım sorar. Bunlarda izin olduğunu söy- lerle. Şeyh önceden hazırlanmış ipek- ten mamül **puşu** veya **fita** denilim peş- tamalı namzedin beline yedi defa dolar açar, yedincisinde bağlar. Bu **esnada** et- ratakiler tekbir getirirlerken namzet başı öne eğik bekler. Şeyhten sonra ge- len sanatın ileri gelenleri de derece sı- rasiyle ayakta sıralanmışlardır. En ar- kada yeni

Şeyhten başka her esnafın ayrı ay- rı **pir'leri** (hami'leri) vardır. Berberle- rin pir'i **Selmau-i Pak** olup bu zatın Hazreti Peygamber zamanında berber olduğu söylenir. Kahvecilerin piri **Şeyh Zasiri** dir. Yalnız havlucuların piri yok- tur.

Esnaflığa çıraklıkla girilir, çıraklık- tan kalfalığa ve kalfalıktan ustalığa me- rasimle terfi edilir.

Merasim haftanın yalnız ki günün- de Pazartesi ve peştemal kuşanılan gençler dizilirler. Şeyh Cuma günü olur ve kır- da yapılır Buna **taamiye** her adımda **İbrahim Ha- lil ullah Musa** veya **lahuniye** denir Her sene muayyen bir ayda, her **Kelim ullah...** dedikçe arkadaki sırada hangi bir esnaf bütün mensuplarını top- layarak olanlar bir ağızdan "huu!" çekerler. Şeyh şehrin açıklık bir yerine çıkar Bu yerler ekseriye mihrap önünde yüzünü galabalığa çevirir, **Abdal Musa, Tefer- rüç, Geçit,** ve **Atıcılar** gibi ustalar dizi- lidir. Peştemal kuşananlar diz Bursa'nın mesire yerleridir. O günlerde sarf edi- çökerler. Şeyh her birinin ustasına sorar. lecek parayı ya sandık verir veya es- naftan "Fila- nın san'aterkanı'na riayet ederek kudretleri nisbetinde toplanır. Halktan ilgilenenler dük- kan açmasına izin verirmisiniz? de davet edilerek çadırlar kurulur. Genç, ihtiyar İşinin erbabı olduğunu huzur-u karşısında ekseriya iki üç gün yerler içerler ve eğleceler tertip söyleye bilirmisiniz? Usta evet diye ce- ederler. Yenen yemekler daha zi- yade çorba, et, vap verir. O vakit Şeyh'in sağda ve sol- da pilav, zerde ve halvadır. Bu işlere kahya riayet eder, ki ekrana sorar. - Siz ne dersiniz? Onlar kalfa çıka- caklar da hizmet ederler. da "Kefiliz" derler.

Son gün yemekten sonra **Mevl'i.it o-** kunur ve böylece Usta veya kalfa çıkan namzed eski esas merasim başlar. Mevlut bittikten sonra esnaf ustasına verilmek üzere önceden hazır- halktan ay- rılarak, ihtiyarlar kendilerine mahsus yerde ladiğı hediyesini koltuğunun altından bir **halka** kurarak oturlar. Hal- kadan içeri girmek çıkarıp önüne bırakır. Bu hediyeler ek- için bir **Kapı** bırakı- lır. **Daha** önce kalfa ve usta seriya **düzülmüş sini** (Sahan, tabak, ka- namzetleri tesbit edilmiştir. Bınılann önüne bir **delil** şık vb.) Sahan dolu **bohçe** (bir veya bir düşer. Namzetleri halkanın açık bırakılan yerinden kaç takım iç çamaşırı) basma, elbise ve içeri ustaların önü- ne götürür. **Çırak** veya kalfa sairedir. halkadan

Hediyeyi veren namzed önce kendi ustasının iki ellerini öper, sonra diğer ustalarının ellerinin öper ve halkadan çıkar. Bu merasim önce usta olacak kalfalara onlar bittikten sonra kalfalı- ğa yükselek çıraklara yapılır.

Şeyh'in okuduğu münacat

Tanrı adının Peygamberlerin adını anan bir duadır Selamı da şöyledir :

* Esselamü aleyküm ya ehli **Şeriat**, Şeriat hak'tır.

Şeriat hakkı'na Muhammed Mustafa'ya selavat.

* Esselamü aleyküm ya ehli **hakikat**, hakikat hak'tır.

Hakikat Hakkı'na Muhammed Mustafa'ya selavat.

*Esselamü aleyküm ya ehli **marifet**, marifet hak'tır.

Marifet hakkı'na Muhammed Mustafa'ya selavat (x)

Evliya Çelebiden naklen Osman Nuri Erkin.

Terziler peştamal kuşanırken talip olanın eline ustası bir makas, bir arşın ve iplik geçirilmiş iğne verir. Talip Ka-

(x) Şeriat, hakikat, marifet'in tasavvufta olgunluk derecelerini gösterir. **Marifet** derecesine herkes ulaşamaz.

sap ise bıçak ve masat, helvacı ise kepe ve kevgir, bina ustası ise mala ve pergel, saraç ise tığ ve teber hediye eder.

Ankara Genel Kitaplığındaki Fütüvvetnameleri inceleyen **ilhan Tarsus, Ahiler** adlı eserinde (T. C. Çalışma Bakanlığı Yayınları No. 7 1947.)

Sah. 45 de şu sonuçlara varır. "Ahi mütevazidir. İnsanlık haysiyeti bahis konusu olduğu zaman mağrurdur. Ahi halk dostudur. Ahi hakşinasdır.

Ahi sanatına bağlıdır ve onu her şeyin üstünde tutar. Ahi muhiti ve **Sitesi** içinde demokratik bir sisteme göre yaşar, Ahi Kardeşlik şartları içinde yaşar ve teşekkürle intisap ederken ilk sağlamaya mecbur olduğu yol ustası ve yol kardeşleridir. Bunlar ona kara ve ak günlerde yoldaş olacaktır. Hastalık ve sağlıkta el uzatacaklar ve iyaline (ailesine) yokluğunu belli etmeyeceklerdir.

Res. !1 - FAhREvra% Mauzimesi

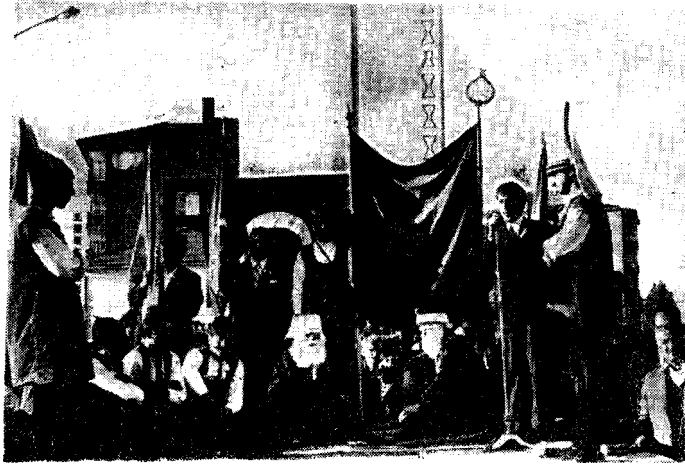
7 7)

Res. !3 - 2PeRtenal Kuşan)mada Es7aŞ

)

Res. 2! - - Pađtan(ul Kuşan)ma

7\$

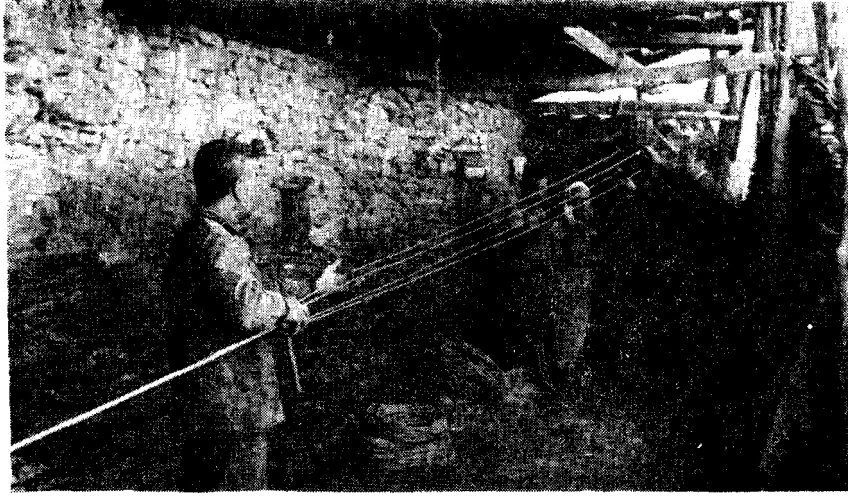
)

to

HI ZİPPEYİR KOŞAŦ@

Res. 14 - 5 Bağrama çıkan ejsnaf B

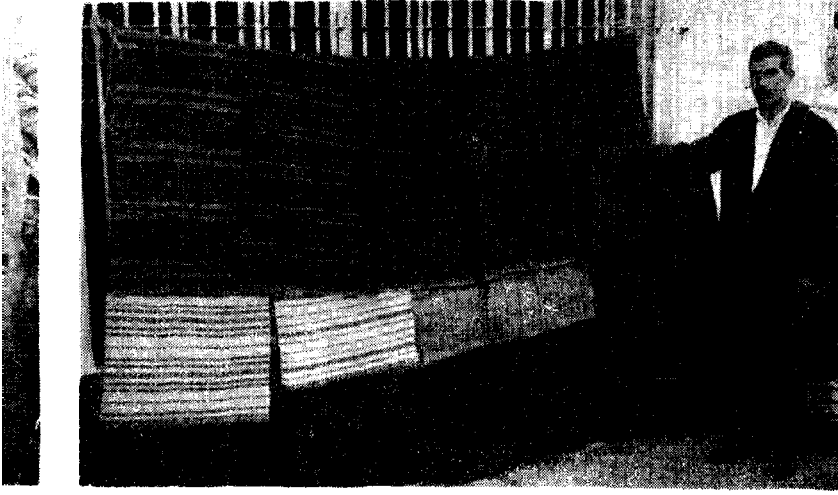
Res. 5 -

Tire'de urgan yapımı

Res. 7 -

Tire'de "beledi" Kumaşı imal eden Saim Doğru usta

Res. 6 -

Tir'de "beledi" kumaşları

Res. 8 -

Tire'de urgancılar pazarı

Res. 9 - Tire'de bir tezgah

Res. 10 - Tire'de eski lonca binası

Res. 11 - Tire'de keçicilik